

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sonet

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_cjl_lit18
Označení materiálu	lit18_pl.pdf
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Pavla Bechnerová
Anotace	Výukový materiál zaměřený na rozbor a porovnání dvou typů renesančního sonetu.
Předmět	Český jazyk a literatura
Tematická oblast	Literatura
Téma	Sonet
Očekávané výstupy	Rozlišení dvou forem sonetu, procvičení rozboru básní
Klíčová slova	Renesance, sonet, W. Shakespeare, Michelangelo
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Ročník	Kvarta, kvinta osmiletého gymnázia, 1. ročník čtyřletého studia
Cílová skupina	Osmileté i čtyřleté studium
Ověřeno	17. 9. 2013, O4
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

Zdroje

BUONARROTI, Michelangelo. *Oheň, jímž hořím*. Ed. Vladislav, Jan. Praha: Mladá fronta, 1999, s. 157. ISBN 80-204-0778-2.

SHAKESPEARE, William. Sonet č. 75. In SHAKESPEARE, William. *Sonety/The Sonets*. Přel. Hilský, Martin. Brno: Atlantis, 2004, s. 235. ISBN 80-7108-252-X.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RENASANČNÍ AUTOŘI TOHOTO ŽÁNRU
A KTERÝ Z NICH NAPSAL UVEDENOU BÁSEŇ?

ŽÁNŘ?

A.

Naplněn hřích, shrben tíhou let
a zlozvyky, z nichž není uniknutí,
vidím, jak jdu vstříc té i oné smrti,
a přesto dávám srdci pít ten jed.

{autor}...

A nemám síly, abych změnil sám
svůj život, lásku, rozkoše a muka,
jestliže Tvoje jasná, božská ruka
mí nepomůže prchnout nástrahám.

???

Vždyť nestačí, můj Pane milovaný,
toužit či chtít jen proto do nebe,
že jsem dostal duši od Tebe.

A tak dřív, než jí zbavíš její schrány,
zkrat', prosím, napul její příkróu pouť,
ať už smí brzy doma spočinout.

???

Literární druh?

Schéma básně, rýmy?

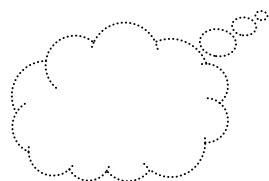
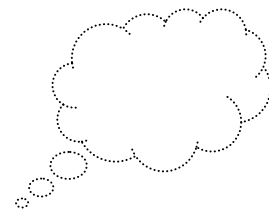
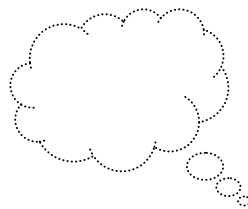
✧ Co víte o autorovi?

✧ Je tato jeho báseň typická pro „vypátraný“ žánr? Je tato forma pouze jediná možná pro daný žánr?

✧ Téma básně?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RENASANČNÍ AUTOŘI TOHOTO ŽÁNRU
KOMU SVÉ BÁSNĚ SMĚŘOVALI, O ČEM V NICH
PSALI?

B.
{autor}...

Jsi pro mne, lásko, chlebem vezdejším,
deštěm, co něžně skrání suchopár,
já boháč jsem, co strádá bohatstvím,
po klidu toužím, nalézám jen svár:
jásám, že mám tě, pak hned strachy hynu,
že mi tě vezme krutý zloděj Čas,
žárlivě střežím tě, však za vteřinu
všem očím pyšně dám tě napospas,
hned sebou zpít, hned zmirám žízni,
sotva jsem syt, hned hlady umírám,
jsem touhou štván a rozkoš hledám v trýzni,
šílím, když chci tě, šílím, když tě mám:
den co den hladov, denně přesycen,
slastí i strastí zmirám _ _ _ _ _.

???

Prostředek
vyjádření?

Co tam patří?

Literární druh?

Schéma básně, rýmy?

- ❖ Co víte o autorovi?
- ❖ Jak se formálně (i tematicky) liší tento sonet od předchozího?
- ❖ Který renesanční autor také využil ve své slavné skladbě podobný básnický prostředek?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

RENASANČNÍ AUTOŘI TOHOTO ŽÁNRU
A KTERÝ Z NICH NAPSAL UVEDENOU BÁSEŇ?

F.
Petrarca

W.
Shakespeare

SONET

P.
Ronsard

Michelan
gelo

A.

Naplněn hřích, shrben tíhou let
a zlozvyky, z nichž není uniknutí,
vidím, jak jdu vstříc té i oné smrti,
a přesto dávám srdci pít ten jed.

A nemám síly, abych změnil sám
svůj život, lásku, rozkoše a muka,
jestliže Tvoje jasná, božská ruka
mí nepomůže prchnout nástrahám.

Vždyt' nestačí, můj Paně milovaný,
toužit či chtít jen proto do nebe,
že jsem dostal duši od Tebe.

A tak dřív, než ji zbavíš její schrány,
zkrat', prosím, napúl její příkrou pout',
ať už smí brzy doma spočinout.

{autor} - SPRÁVNĚ
LYRICKÝ SUBJEKT
- proto uvedeno v
závorkách -
studenti by na
tuto „chybu“ měli
přijít sami

Bůh

ráj

Literární druh? Lyrika

ABBA ABBA CDD CEE,3,3 -10 a
11slabičné verše; teze, antiteze, synteze

- ❖ Co víte o autorovi? **Michelangelo Buonarroti (1475-1564)...**
- ❖ Je tato jeho báseň typická pro „vypátraný“ žánr? ANO - italský sonet, ale poslední 2 sloky mívají CDE CDE
- ❖ Je tato forma pouze jediná možná pro daný žánr? - ne, viz oddíl B. - anglický sonet (shakespearovský)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

RENASANČNÍ AUTOŘI TOHOTO ŽÁNRU KOMU SVÉ BÁSNĚ SMĚŘOVALI, O ČEM V NICH PSALI?

Laura, láska nenaplněná, láska k Panně Marii

neznámý mladý muž (aristokrat) a černá dáma

Helena, i další dvě ženy, láska

Vittoria Colonna, Tommaso Cavalieri, láska, vztah k Bohu

B.

LYRICKÝ SUBJEKT ...

Jsi pro mne, lásko, chlebem vezdejším, deštěm, co něžně skrání suchopár, já boháč jsem, co strádá bohatstvím, po klidu toužím, nalézám jen svár: já sám, že mám tě, pak hned strachy hynu, že mi tě vezme krutý zloděj Čas, žárlivě střežím tě, však za vteřinu všem očím pyšně dám tě napospas, hned sebou zpít, hned zmírám žízni, sotva jsem syt, hned hlady umírám, jsem touhou štván a rozkoš hledám v trýzni, šílím, když chci tě, šílím, když tě mám: den co den hladov, denně přesycen, slastí i strastí zmírám _ _ _ _ .

???

protiklad, paradox,

KAŽDÝ DEN

LYRIKA

ABAB CDCD EEFEEF GG - závěr. dvojverší - vyústění, pointa + typické odsazení, také 10-11

- ❖ Co víte o autorovi? - **William Shakespeare** dnes se již jeho autorství Sonetů nezpochybňuje...
- ❖ Jak se formálně (tematicky) liší tento sonet od předchozího? **Není členěn na sloky, jiné rýmy, specifické odsazení posledního dvojverší ...;** zde láska k lidské bytosti (neznámý mladý

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

muž)x u Michelangela - Bůh a spočinutí u Boha, těžká životní pouť. U Shakespeara v sonetech stálé využívání prostředku protikladu, u obou jakoby část dialogu – i když se jedná v obou textech jen o monolog

- ✧ Který renesanční autor také využil ve své slavné skladbě podobný básnický prostředek?
François Villon – Balada (Já u pramene jsem ...)

Ukázky čerpány z:

BUONARROTI, Michelangelo. *Oheň, jímž hořím*. Ed. Vladislav, Jan. Praha: Mladá fronta, 1999, s. 157. ISBN 80-204-0778-2.

SHAKESPEARE, William. Sonet č. 75. In SHAKESPEARE, William. *Sonety/The Sonets*. Přel. Hliský, Martin. Brno: Atlantis, 2004, s. 235. ISBN 80-7108-252-X.